

- д) низький рівень компетентності викладачів у використанні засобів мультимедійних технологій;
- е) психологічна інерція окремих викладачів і студентів.[5,13]

Якісний навчальний ММП повинен мати такі характеристики:

- Можливість бути використаним для організації різних видів навчальної діяльності;
- Можливість поповнення навчального матеріалу;
- Методично обгрунтований графічний інтерфейс;
- Помірне та обгрунтоване використання відео - та аудіо матеріалів;
- Можливість опрацювання різних типів даних;
- Локальний і мережевий режим роботи.

Досвід роботи практикуючих викладачів показує, що спектр проблем застосування мультимедійних технологій в освіті поступово розширюється: від їх виконання з метою створення навчальних матеріалів до розробки цілісної концепції побудови освітніх програм у галузі освітнього мультимедіа, підготовки кадрів університетського рівня, створення нових засобів навчання з використанням ММТ.

Висновки. Двадцять перше століття - це століття освіти, і з огляду на це виникає об'єктивна необхідність створення системи інноваційної освіти, вдосконалення існуючих інформаційних технологій, початковим пріоритетом якої мусить стати формування вільної та відповідальної особи, що здатна оперативно працювати в проблемних ситуаціях, формування її перетворюючого інтелекту інноваційних здібностей і творчої інноваційної діяльності на основі навчально-виховного процесу.

Для підвищення застосування мультимедійних технологій з точки зору досягнення цілей навчання є оптимізація педагогічної взаємодії викладача та студента. Застосування мультимедійних технологій у процесі відбору, накопичення, систематизації і передачі знань, а також в організації різних видів навчальної діяльності є однією із значущих рис системи освіти, що формується зараз.

Та все ж таки, комп'ютерні технології з їхнім зображенням й емоційністю, використанням віртуальної реальності на принципі інтерактивності вже в найближчому майбутньому витіснить традиційні технології з освітнього процесу.

Література

1. Андрущенко В., Олійник А. Інформаційні технології в системі інноваційної освіти. Вища освіта України. – 2008. - №3. – с. 5-15.
2. Богданова Н. Проблема інформатизації і соціалізації освіти. Вища освіта України. – 2009. - №2. – с. 83-89.
3. Пінчук О. П. Результати експериментальних досліджень застосування мультимедійних технологій у навчальному процесі базової школи. Проблеми освіти. – 2008.- № 55. – с. 41-49.
4. Рудницька Н. А. Застосування мультимедійної презентації як одного з видів інформаційних технологій навчання іноземних мов. Методика і наука: Збірник науково - методичних праць. – 2006. - №7. – с. 60-64
5. Ілляшенко Л. Використання мультимедійних продуктів в освітньому процесі. Освіта:технікуми, коледжі. – 2008. - №2 – с. 13.

ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ДОРАДЧИХ СЛУЖБ

Вусінська І. В.

Науковий керівник: Киш Л.М., к.е.н., доцент

Вступ. Протягом останніх років в Україні продовжувалося становлення ринкової системи господарювання, активніше проводилися економічні реформи, з'явилися нові аспекти реформування форм власності та структурної перебудови економіки АПК.

В умовах перехідного періоду сільський товаровиробник повинен приймати важливі рішення, які вимагають величезної кількості різної інформації або специфічних консультацій фахівців-експертів. Саме цим пояснюється потреба в створенні й розвитку системи інформаційно-консультаційних служб (ІКС) для сільських товаровиробників. Особливо актуальною ця діяльність стає, коли держава виділяє цю задачу в один з пріоритетних напрямків активізації аграрного сектора.

Створення агроконсультаційних формувань та ефективний розвиток системи інформаційно-консультаційного забезпечення в аграрному секторі економіки - найактуальніші напрямки підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва України, вагомі важелі стимулювання і підтримки розвитку інфраструктури аграрного сектора.

Систематизацією накопичених знань і зарубіжного досвіду в теорії та практиці інформаційно-консультаційної діяльності займалися: В.М. Баугін, А.В. Ванден Ван, В.А. Верба, У.Т. Драйзер, Ф. Котлер, В.М. Кошелев, М.Ф. Кропівко, Т.П. Кальна-Дубінок, Ф.В. Зінов'єв, В.В. Маковецький, П.Т. Саблук, Р.М. Шмідт, Р.Я. Корінець, Т.І. Решетняк, А.В. Чайнов, Л.В. Чурін та ін.

На сучасному етапі розвитку аграрного сектора економіки України особливе значення має вибір оптимальної моделі організації інформаційно-консультаційних формувань, які у відповідності до Закону

Україні «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність» за рахунок державного фінансування надають соціально спрямовані консультаційні послуги, сприяють удосконаленню інформаційно-консультаційного забезпечення аграрного сектора й сільських територій.

Викладення основного матеріалу. У вступному слові до нового «Науково – практичного коментаря» Закону України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність» академік Гладій М.В. назвав дорадчі служби «механізмом відродження села». Сільськогосподарське дорадництво – це взаємодія консультанта (юриста, економіста, агронома, інженера тощо) і сільгоспвиробника, незалежно від форми власності на землю, з метою підвищення доходів як товаровиробників, так і сільського населення вцілому.

Інформаційно-консультаційна (дорадча) діяльність в Україні стала наслідком глобального процесу реформування земельних відносин. Необхідність поширення знань серед сільськогосподарських товаровиробників, їх навчання та інформаційне забезпечення визнані в переважній більшості країн світу, яким притаманні досягнення аграрного сектора. Недаремно, голландці, світові успіхи яких очевидні, з гордістю заявляють, що їх розвинений аграрний сектор опирається на три кити – науку, освіту і Extension – службу інформації, навчання та передачі знань[1].

Формування мережі сільськогосподарських дорадчих служб в Україні є пріоритетним напрямком державної аграрної політики, відповідно до статті 2 Закону України "Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001-2004 років", прийнятого Верховною Радою України у січні 2001 року[2].

Ринок інформаційних ресурсів, що набуває інтенсивного поширення в Україні, надає можливості товаровиробникам отримання різноманітної інформації завдяки тому, що існує велика безліч газет, журналів, телепрограм, в тому числі й спеціалізованих (економічних, юридичних, агротехнічних і т. ін.). Однак, тут перед селянами постають дві проблеми. По-перше, здебільшого ці носії інформації мають досить високу вартість, яку не кожний товаровиробник (особливо якщо це невелике фермерське господарство або колектив власників земельних та майнових паїв) в змозі оплатити, а обрати серед них найбільш змістовніший досить складно. По-друге, в одному носії (журнал, газета) не міститься усієї потрібної інформації (законодавчої, економічної і т. ін.), крім того, не всяка інформація потрібна товаровиробникові, її вибір залежить від його форми власності та господарювання, виду діяльності та ін. А для того, щоб ознайомитися зі змістом навіть декількох з них потрібен час, якого й так не вистачає селянину. Окремо стоїть ще одна проблема: значна кількість селян не має спеціальної освіти, що створює значні труднощі при тлумаченні тієї чи іншої інформації (особливо юридичної, економічної). Раніше значний обсяг інформації виробники отримували від районних та обласних органів державного управління. Зараз же останні найчастіше не тільки не в змозі надати виробникові потрібної інформації, а й самі відчують її брак.

Тому альтернативним джерелом отримання інформації, при чому конкретної і в простій, зрозумілій формі, є дорадчі служби, ефективність діяльності яких доведена не тільки світовим, а вже й вітчизняним досвідом.

Але на сьогодні бюджетне фінансування дорадчих служб незначне, тому дорадчі служби намагаються працювати на засадах самоокупності, надаючи платні послуги(таб.1).

Таблиця 1

Послуги, що надаються на платній основі

№	Найменування консультації	Орієнтована ціна	Категорії клієнтів
Бухгалтерський облік і оподатковування			
1	Ведення бухгалтерського обліку	від 35 грн. / місяць	СФГ
2	Моніторинг нормативних актів по бухгалтерському обліку й оподатковуванню	від 20 грн. / місяць	СФГ, СГП
3	Відроз'яснення бухгалтерського обліку	від 35 грн.	СФГ
4	Організація бухгалтерського обліку	від 30 грн.	СФГ
5	Складання обов'язкових форм звітності	від 20 грн.	СФГ
6	Введення опрощеної системи бухгалтерського обліку за допомогою комп'ютерної програми	від 20 грн.	СФГ
7	Комп'ютерне заповнення (оформлення) форми 8-ДР та інших форм	0,3 грн. за 1 працівника	СФГ, СГП
8	Абонентське обслуговування	від 50 грн. / місяць	СФГ, СГП
Економіка			
9	Бізнес – планування	від 25 грн.	СФГ, СГП
10	Допомога в оформленні бізнес-заявок по мікрокредитуванню	від 5 грн.	ОПГ, СГП
11	Управління загальною частковою власністю	від 100 грн.	СГП
12	Абонентське обслуговування	від 50 грн. / місяць	СФГ, СГП
13	Оформлення прав власності на нерухомість	від 30 грн.	СФГ, СГП
Маркетинг			
13	Пошук контрагентів з закупки агропродукції/постачання МТР	від 10 грн.	СФГ, СГП
14	Надання маркетингової інформації (абонент)	від 20 грн. / місяць	СФГ, СГП
Юридичні послуги			
15	Юридичне супроводження	від 50 грн. / місяць	СФГ, СГП
16	Сприяння в реєстрації юридичних осіб	від 200 грн.	СФГ, СГП
17	Питання застосування: <ul style="list-style-type: none"> • господарського законодавства • трудового законодавства • цивільного законодавства • земельного законодавства • сімейного законодавства • житлового законодавства. 	від 20 грн.	ОПГ, СФГ, СГП
18	Підготовка проектів Договора: задоволення часткової власності, оренди майна, оренди майна з правом викупу, оренди землі, спільної діяльності, поручительства, доручення, збереження, застава, купівлі-продажу майна, мни, дарування і т.д.	від 50 грн.	СФГ, СГП
19	Консультаційна і технічна допомога по реорганізації підприємств різних організаційно-правових форм (злиття, придбання, присаднання, поглиб. виділення) а також по врегулюванню інших корпоративних відносин.	від 1000 грн.	СГП
20	Представлення інтересів юридичних осіб і зромадян у судових органах, органах керування і самоорядування, в установах і організаціях	від 30 грн. / година	СФГ, СГП
21	Підготовка установчих документів господарчих товариств, кооперативів, СФГ, зромадських організацій, корпорацій	від 200 грн.	СФГ, СГП
Низькозатратні технології виробництва в рослинництві і тваринництві			
22	Розрахунок раціонале годівлі свиней	від 10 грн.	ОПГ, СГП
23	Розрахунок раціонале годівлі птиці	від 5 грн.	ОПГ, СГП
24	Діагностика стану сходи сільськогосподарських культур	від 10 грн.	СФГ, СГП

Створення і діяльність дорадчих служб передбачається на госпрозрахункових засадах як окремих установ або підрозділів вже існуючих організацій, здебільшого - вищих навчальних та наукових закладів (але можливе і створення при органах державного управління різних рівнів). Фінансування регіональних інформаційно-консультаційних центрів передбачається частково органами державного управління, як плата за науково-методичне забезпечення, і частково - сільськогосподарськими товаровиробниками - за надані інформаційно-консультаційні послуги. До діяльності у регіональних інформаційно-консультаційних центрах

доцільне, і це має широке розповсюдження, залучення науковців й викладачів, що дозволяє мати потенціал для здійснення науково-методичної підтримки органів державного управління.

Не зважаючи на те, що дорадчі служби безпосередньо не мають функцій органів державного управління агропромисловим виробництвом і не приймають участі в ньому, вони є часткою самої системи управління (рис. 1).

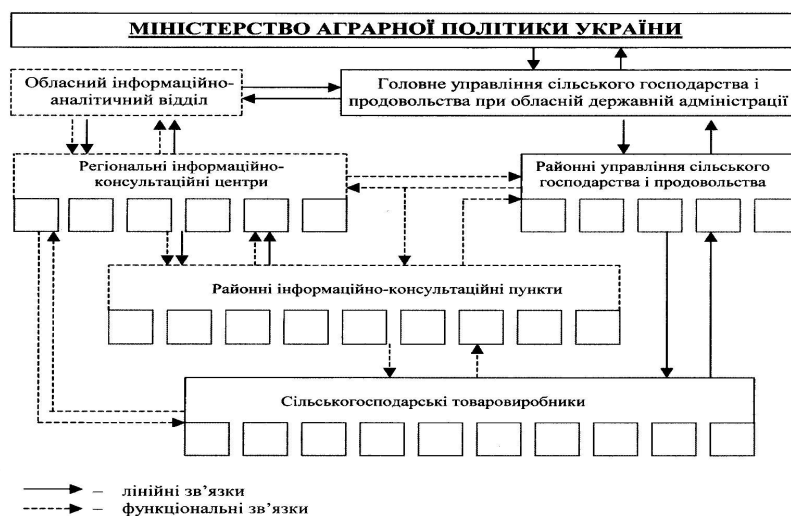

Рисунок 1 – Місце дорадчих служб в системі управління агропромисловим виробництвом

Модель системи функціонування дорадчих служб передбачає два варіанти: 1) це можуть бути незалежні установи, що мають тільки функціональні зв'язки з органами державного управління агропромисловим виробництвом; 2) або, якщо їх створення відбувалося в межах одного з органів державного управління, вони матимуть ще й лінійні зв'язки з головною організацією.

Як одна з ланок системи управління агропромисловим виробництвом регіону дорадчі служби покликані виконувати такі функції:

- створення баз даних про різні аспекти діяльності АПК регіону;
- проведення соціально-економічного моніторингу виробничо-технологічної, фінансово-економічної та організаційно-правової сфер АПК;
- аналіз ринкової кон'юнктури;
- інформатизація суб'єктів господарської діяльності та органів державного управління агропромисловим виробництвом[3].

В процесі становлення дорадчих служб велике значення відіграли високо розвинуті країни, такі як Сполучені Штати Америки, Великобританія, Канада. Нині дорадницькі служби співпрацюють з відомими міжнародними програмами і організаціями. Так у 1995 році було залучено проект технічної допомоги програми TACIS Європейського Союзу. З його допомогою було створено першу дорадчу службу в Львівській області. Даний проект було визнано як найкращий проект TACIS в Україні. З допомогою компанії ADAS багато українських фахівців у сфері дорадництва мали змогу пройти навчання дорадчої діяльності у Великобританії та обмінятися досвідом з колегами із Англії та Польщі. Також в Україні діє програма DFID «Програма підвищення рівня життя сільського населення». Метою даного проекту є організація ефективних дорадчих служб для підтримки агробізнесу та сільських громад. Проект економічного розвитку громади в Україні (ПЕРГУ) - це розрахований на чотирирічний термін проект. Проект фінансує Канадська агенція міжнародного розвитку (КАМР) уряду Канади, а його менеджмент здійснює Канадське бюро міжнародної освіти (КБМО). КБМО є Канадською національною недержавною організацією (НДО), яка має десятилітній досвід діяльності в Україні та понад тридцятирічний досвід менеджменту міжнародних проектів по всьому світу. Мета проекту - зміцнити, шляхом здійснення соціальних та економічних заходів, місцеві громади, які співпрацюють з місцевою владою та малим бізнесом, використовуючи принципи і практику ефективного управління задля поліпшення якості докільля, економічного та соціального рівня життя своїх громад. На теренах України втілений в життя спільний українсько-польський проекту "Обмін досвідом у сфері сільськогосподарського дорадництва та його вплив на розвиток підприємництва в сільській місцевості". Проект, який фінансуватиметься за кошти Міністерства закордонних справ Польщі, передбачає, насамперед, передачу кращого досвіду, набутого польськими консультантами в галузі сільського господарства в себе на батьківщині шляхом проведення навчальних семінарів як в Україні, так і в Польщі, а також надання практичної економічної та юридичної допомоги в створенні дієвої мережі дорадчої служби в цій сфері в нашій державі. Кілька таких науково-практичних семінарів за участю польських консультантів-авторів Проекту та зацікавлених у потужному русі сільського підприємництва на території нашої країни посадовців, а також самих сільських

підприємців із ініціативи Національної асоціації дорадчих служб України вже відбулося в ряді областей України <http://udau.edu.ua/library.php?pid=562-fn6>.

Так за рахунок іноземних інвестицій у Вінницькому державному аграрному університеті було створено Центр навчання та підтримки приватних сільськогосподарських товаровиробників.

Робота центру навчання та підтримки сільськогосподарських товаровиробників фінансується Американською Агенцією з Міжнародного Розвитку та виконується у партнерстві з Університетом штату Луїзіана, Українським відділенням Міжнародного Центру Наукової Культури та з участю Національного аграрного університету.

Процес становлення Центру включав декілька етапів:

1 - жовтень 1998 р. - заснування Центру та проведення перших семінарів та консультацій в університеті;

2 - жовтень 1999 р. - створення на території області 13 районних відділків;

3 - липень 2000 р. - легалізація Центру - створення на базі факультету післядипломної освіти та Центру навчання та підтримки Інституту післядипломної освіти та консультативне інформаційного забезпечення;

4 - жовтень 2000 р. - створення додаткових 14 відділків у районах. Таким чином, нині Центр знаходиться у структурі Інституту післядипломної освіти, який є структурним підрозділом університету, та метою якого є здійснення освітньої та консультативне інформаційної діяльності. У кожному районі області є відділок Центру з постійним працівником - районним спеціалістом[4].

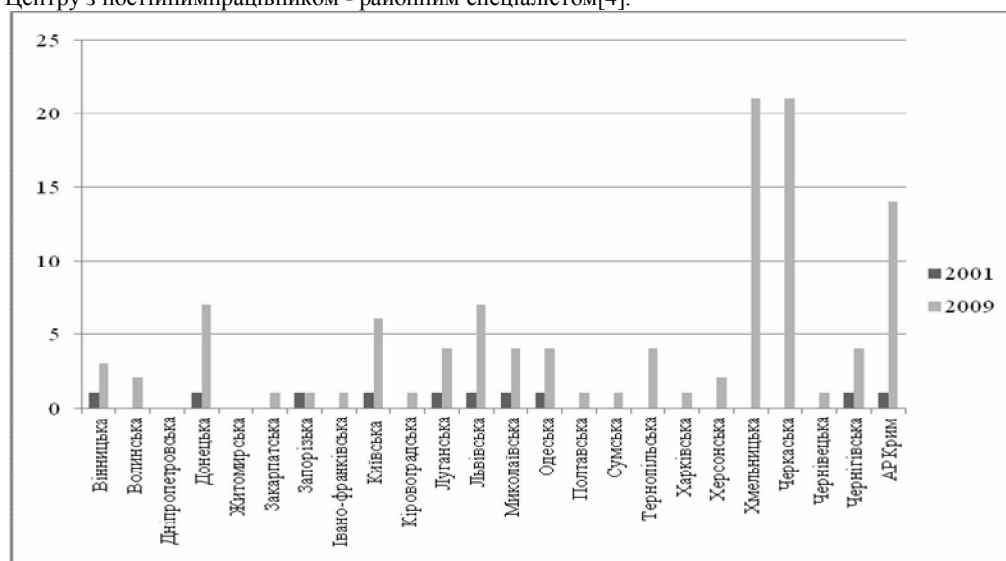

Рисунок 2. Динаміка кількості дорадчих служб(2001-2009рр.)

Важливим в наш час є розвиток співробітництва Українських дорадчих служб з закордонними службами, обмін досвідом. Інтеграція служб на зовнішні ринки дасть можливість покращити діяльність дорадчих служб в Україні та дасть змогу прискорити їх розвиток та становлення(рис 2). У цих відносинах основним мотивом має стати взаємовигідне партнерство. А вигода є очевидною: зростає ефективність використання ресурсів виробниками сільськогосподарської продукції, підвищується рівень життя сільського населення, яке вчиться самостійно вирішувати власні проблеми.

Щодо перспектив на майбутнє, то Міністерство агропромислової політики взялося за створення Національної сільськогосподарської дорадчої служби. Мета - допомога реформованим приватним сільгоспідприємствам ефективніше вести свій бізнес. Фахівці вважають, що в ідеалі це буде незалежна від урядових структур неприбуткова організація, один з інструментів впровадження в життя реформ у сільському господарстві.

Як повідомив заступник міністра АП Роман Шмідт, становлення дорадчих служб має відбутися за три роки - саме за цей час вони мають працювати на повну силу в усіх 490 районах. Основні напрями роботи створеної служби - навчання, допомога і консультація працівників фермерських і приватних сільськогосподарських підприємств.

Це стосується, як заважив пан Шмідт, технологічних моментів - придбання нової техніки, застосування нових культур, добрив, а також суто економічних аспектів, аж до планування прибутків. Спочатку служби фінансуватимуться за рахунок бюджету і за підтримки іноземних проектів.

Причому, наголосив пан Шмідт, державне фінансування має бути основним: часто-густо траплялися випадки, коли різноманітні проекти на допомогу розвитку сільського господарства України переставали існувати одразу після "облому" іноземного фінансування. Згодом планується, що дорадчі служби стануть самоокупними - тобто користувачі сплачуватимуть певну суму за надані послуги.

Громадські організації поставилися до ідеї створення дорадчих служб з належною увагою. "Необхідність структури, яка б допомагала селянинові зорієнтуватися у сьогоденні, підказати правильний хід,

очевидна", - зазначив президент Асоціації фермерів України Іван Томич. Але ефективність її роботи залежатиме насамперед від її структури, яка, до речі, поки що остаточно не сформована [5].

Висновок. Головною метою дорадництва України є поширення і впровадження сучасних досягнень науки і технологій, надання сільськогосподарським товаровиробникам дорадчих послуг для вдосконалення практичних навичок ведення прибуткового господарювання.

Ефективно діюча мережа дорадчих служб відіграватиме важливу роль у забезпеченні двостороннього зв'язку між інформаційними послугами та виробниками, що прагнуть реорганізувати свої господарства та громади. Створення консультативних або керівних рад, які базуються на активній участі зацікавлених сторін, вказує на прагнення до кооперації в пошуку стратегій, що сприятимуть узгодженню всіх інтересів. Зосередження уваги на потребах конкретних регіонів сприятиме розвитку нових форм партнерства між фермерами та урядовими, освітніми і дослідницькими установами різних рівнів. Обмеження у діючому бюджеті та нестача коштів у громадському секторі сприятимуть виникненню нових типів відносин між громадськими інститутами та їх клієнтами. Таке партнерство зможе краще задовольнити потреби ринкової економіки, залучивши в загальний процес комерційні та бізнесові структури.

Сьогодні основне завдання полягає у створенні дійової та ефективної мережі дорадчої служби для підтримки різних секторів сільськогосподарської галузі. "Створення потенціалу" як для співробітників дорадчих служб, так і для сільських керівників є необхідною умовою ефективного розвитку галузі та відродження сільських громад.

Література

1. Кравченко Т. Становлення інституту дорадництва в Україні: історичні аспекти та зарубіжний досвід/ Економіка та держава// №10, 2008. С.73
2. Шмідт Р. Становлення сільськогосподарських дорадчих служб в Україні/ Роман Шмідт// Становлення сільськогосподарських дорадчих служб в Україні. - Київ. - 2002. - С.5-8.
3. Лобанов М., Рудкова Ж. Особливості діяльності дорадчих служб в системі управління сільськогосподарським виробництвом регіону/ Роман Шмідт// Становлення сільськогосподарських дорадчих служб в Україні. - Київ. - 2002. - С.47-49.
4. Брок Л., Поянич Г., Ямковенко В., Серета Л. Особливості становлення та організації роботи аграрної дорадчої служби, створеної на базі університету як системи освіти дорослих/ Роман Шмідт// Становлення сільськогосподарських дорадчих служб в Україні. - Київ. - 2002. - С.31-38.
5. Дорадчі служби допоможуть вести бізнес на селі [Електронний ресурс].- Режим доступу: URL :<http://www.kontrakty.com.ua/ukr/dc/nomer/2000/2000-42/42stalo2.html>.

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ ТРУДОВИМИ РЕСУРСАМИ

Смашнюк І.
Науковий керівник: Матвієнко О.Л., асистент

Анотація. У статті розглянуто потребу технологічного забезпечення інформаційних систем менеджменту на підприємствах та організаціях для здійснення функцій управління персоналом.

Ключові слова. Інформаційні системи, технологічне забезпечення, трудові ресурси.

Вступ. В останні роки спостерігається різке збільшення обсягів інформації в суспільстві взагалі та інформації, що використовується на підприємствах і в організаціях, зокрема. Це пов'язано зі зростаючими темпами розвитку науки і техніки, появою нових технологій, швидкою їх зміною, активним накопиченням теоретичних знань і практичного досвіду. Тому актуальним стає вивчення ролі системної структури підприємництва при визначенні вимог і принципів управління. Інформація сприяє реалізації всіх функцій управління: планової, організаційної, контрольної, регулюючої, розподільної. Від інформаційної бази залежить ефективність функціонування системи управління персоналом, яка є сукупністю даних про стан керованої системи і тенденції її розвитку за допомогою кількісних характеристик процесів, що відбуваються у складі працівників та в їх виробничому і соціальному середовищі. Вивчення можливостей підвищення ефективності функціонування системи управління за рахунок запровадження інформаційної бази сьогодні стає актуальним питанням.

Постановка завдання: обґрунтувати необхідність широкого впровадження інформаційних технологій в управлінні трудовими ресурсами підприємств;

Результат дослідження. Вплив інформації та інформаційних технологій на розвиток української економіки настільки великий і значущий, що в межах теорії і практики виділяють інформацію в самостійний ресурс, чинник виробництва, а інформаційну політику розробляють і впроваджують державні і регіональні органи управління. Інформація вивчається і аналізується з позицій товару, стратегічного ресурсу, а інформаційні відносини – як товарні відносини і базу для розвитку всього комплексу соціально-економічної